

Самородов Б. В.

*д.е.н., професор, ДВНЗ «Університет банківської справи»
Харківський навчально-науковий інститут (Харків), Україна;
e-mail: bsamorodov@gmail.com; ORCID ID 0000-0002-5267-1178*

Саух І. В.

*д.е.н., доцент, професор кафедри економіки,
менеджменту і маркетингу
Житомирського державного університету
імені Івана Франка (Житомир), Україна;
e-mail: irina_saukh@ukr.net; ORCID ID 0000-0002-3812-6579*

Виговська Н. Г.

*д.е.н., професор, завідувач кафедри
фінансів і кредиту
Житомирського державного технологічного
університету (Житомир), Україна;
e-mail: vyngng@ukr.net; ORCID ID 0000-0001-7129-6169*

ІНТЕГРОВАНА ДИНАМІЧНА МОДЕЛЬ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. У статті вирішується проблема недосконалості сучасних оперативних методів економічного аналізу для оцінки фінансового потенціалу туристичних підприємств та необхідності використання стратегічно орієнтованих аналітичних інструментів, що сприятиме ефективному прийняттю рішень щодо їх стратегічного розвитку. Метою статті є розвиток методичного інструментарію стратегічного аналізу фінансового потенціалу туристичних підприємств на підставі розробки інтегрованої динамічної моделі з врахуванням детермінант прямого та непрямого впливу зовнішнього середовища. Запропоновано модель системи фінансового потенціалу підприємства, яка базується на поєднанні ресурсної концепції, кібернетичного та системного підходу, теорії розвитку, теорії самоорганізації та концепції динамічних здібностей і складається з внутрішнього контуру (ресурсний, кадровий, організаційний та інформаційний складові потенціалу), зовнішнього контуру (потенціал підприємства), механізму трансформації ресурсів у фінансові результати та зворотнього зв'язку, що забезпечує гомеостазис системи з урахуванням впливу прямих та непрямих факторів. Розроблено науково-методичний підхід до стратегічного аналізу внутрішнього контуру фінансового потенціалу туристичних підприємств великого бізнесу на підставі застосування адитивної факторної моделі з використанням інтегральної зваженої оцінки, яка базується на комплексному поєднанні методів детермінованого аналізу (щодо ресурсного забезпечення потенціалу), неформалізованих методів (щодо кадрового, організаційного та інформаційного забезпечення потенціалу) та методі «суми місць» (щодо інтерпретації рейтингової оцінки фінансового потенціалу). Визначено межі для визначення рівня інтегрального показника внутрішнього фінансового потенціалу та запропоновано рейтинг туристичних підприємств обраної стратегічної зони господарювання. Апробація запропонованого підходу для туристичних підприємств великого та малого бізнесу сприятиме формуванню стратегічних управлінських рішень, спрямованих на розвиток їх фінансового потенціалу.

Ключові слова: стратегічний аналіз, фінансовий потенціал, туристичне підприємство, стратегічна зона господарювання, зовнішнє середовище

Формул: 2; рис.: 0; табл.: 2; бібл.: 13

Samorodov B.V.

*Doctor of Economics, professor,
SHEI «Banking University» Kharkiv Educational and Scientific Institute, Ukraine;
e-mail: bsamorodov@gmail.com; ORCID ID 0000-0002-5267-1178*

Saukh I.V.

*Doctor of Economics,
professor of Department of Economics, Management and Marketing,
Zhytomyr State University named after Ivan Franko (Zhytomyr), Ukraine;
e-mail: irina_saukh@ukr.net; ORCID ID 0000-0002-3812-6579*

Vyhovska N. G.

*Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Finance and Credit,
Zhytomyr State Technological University (Zhytomyr), Ukraine;
e-mail: vygng@ukr.net; ORCID ID 0000-0001-7129-6169*

INTEGRATED DYNAMIC MODEL OF STRATEGIC ANALYSIS OF TOURIST ENTERPRISES FINANCIAL POTENTIAL

Abstract. The article solves the problem of the imperfection of current operational economic analysis techniques for assessing the tourism enterprises financial potential and the necessity for the usage of strategically-oriented analytical tools. This will contribute to prudent and effective decisionmaking regarding the tourism enterprises strategic development. The aim of the article is to develop the methodological tools for the strategic analysis of the tourism enterprises financial potential based on the development of the integrated dynamic model including the determinants of the environmental direct and indirect impact. The model of the financial potential system of the enterprise is suggested, which is based on a combination of the resource concept, cybernetic and system approach, developmental theory, self-organization theory and dynamic abilities concepts, and consists of the internal contour (resource, personnel, organizational and information support), external contour (enterprise's potential), the mechanism of resources transformation into financial results and feedback information, which provides a system homeostasis, taking into account, the influence of the environmental direct and indirect factors. The scientific and methodological approach to the strategic analysis of the internal tourism large enterprises financial potential is developed according to the additive factor model usage with integrated estimation based on a complex combination of deterministic analysis methods (concerning resource potential), nonformalized methods (regarding personnel, organizational and potential information support) and the "sum of places" method (in regard to the interpretation of the financial potential ranking score). A range of limits for the determination of the integral indicator level of the internal financial potential is defined and the rating of the tourist enterprises of the chosen strategic area of economic activity is proposed.

Keywords: strategic analysis, financial potential, tourist enterprise, strategic area of management, external environment.

JEL Classification: M41, L83, C40, O12

Formulas: 2; fig.: 0; tabl.: 2; bibl.: 13.

Самородов Б. В.

*д.э.н., профессор,
ГБУЗ «Университет банковского дела»
Харьковский учебно-научный институт (Харьков), Украина;
e-mail: bsamorodov@gmail.com; ORCID ID 0000-0002-5267-1178*

Саух И. В.

*д. э. н., доцент, профессор кафедры экономики, менеджмента и маркетинга
Житомирского государственного университета
имени Ивана Франко (Житомир), Украина;
e-mail: irina_saukh@ukr.net; ORCID ID 0000-0002-3812-6579*

Выговская Н. Г.

*д. э. н., профессор, заведующая кафедрой финансов и кредита
Житомирского государственного технологического
университета (Житомир), Украина;
e-mail: vygng@ukr.net; ORCID ID 0000-0001-7129-6169*

ИНТЕГРИРОВАННАЯ ДИНАМИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ СТРАТЕГИЧЕСКОГО АНАЛИЗА ФИНАНСОВОГО ПОТЕНЦИАЛА ТУРИСТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Аннотация. Разработана интегрированная динамическая модель стратегического анализа финансового потенциала туристического предприятия, имеющего мультипликативный характер, формализованная с помощью средней геометрической и обобщающей детерминанты прямого и косвенного воздействия среды на рейтинговую оценку внутреннего контура финансового потенциала. Апробация предложенного подхода для туристических предприятий крупного и малого бизнеса будет способствовать формированию управленческих решений, направленных на развитие их финансового потенциала.

Ключевые слова: стратегический анализ, финансовый потенциал, туристическое предприятие, стратегическая зона хозяйствования, внешняя среда

Формул: 2; рис.: 0; табл.: 2; библ.: 13

Вступ. В сучасних умовах вплив туристичної галузі на економічний розвиток країни є значним, оскільки туризм виступає джерелом надходжень валюти до бюджету, сприяє збільшенню зайнятості населення та диверсифікації економіки, створюючи обслуговуючі галузі, а також зростанню доходів населення і підвищенню добробуту нації. За статистичними оцінками, погіршення економічних та політичних умов в Україні призвело до втрати близько 50% іноземних туристів у 2015 р. порівняно з попередніми роками. Лише у 2016 р. вперше було зафіксовано збільшення рівня доходів від надання туристичних послуг юридичними особами (середньорічний темп приросту +140% при прирості операційних витрат на 102%) [1]. У 2017 році порівняно з 2016 роком кількість іноземних громадян, які відвідали Україну, продовжувала тенденцію до зростання (+896546 осіб) [там же].

Активізація туризму в Україні актуалізує дослідження питань розвитку туристичних підприємств у динамічному зовнішньому середовищі, що вимагає вивчення сили впливу макрооточення на рівень їх сформованого фінансового потенціалу, визначення конкурентної сили, створення стратегій тощо. Важливим підґрунтям при здійсненні таких наукових досліджень є застосування інструментарію та методів стратегічного аналізу, що сприятиме прийняттю виважених та дієвих управлінських рішень щодо стратегічного розвитку туристичних підприємств. Актуальність проблеми посилюється у зв'язку з необхідністю розробки прикладних рекомендацій щодо стратегічного управління підприємством на підставі дієвих та ефективних методик стратегічного аналізу.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Вагомий внесок у дослідження проблем розвитку методичного інструментарію стратегічного аналізу підприємства здійснили вітчизняні вчені: І. Богата [2], Р. Бруханський [3], І. Жилінська [4], І. Лазаришина [5], І. Парасій-Вергуненко [6] та інші.

Формуванню методичних підходів до стратегічного управління та розробці моделей стратегічного аналізу фінансового потенціалу компанії присвятили свої праці закордонні вчені: І. Ансоф (Ansoff, 1987) [7], М. Бромвіч (Bromwich, 1990) [8] – щодо взаємозв'язку стратегічного обліку і аналізу, Р. Грант (Grant, 2003) [9] – щодо визначення місця ресурсної концепції при стратегічному аналізі потенціалу підприємства, Д. Колліс, С. Монтгомері (Collis, Montgomery, 2008) [10] – щодо дослідження складу стратегічних ресурсів підприємства як основи стратегічного аналізу, Р.Санчес (Sanchez, 2001) [11] – в контексті дослідження стратегічних конкурентних переваг при здійсненні стратегічного управління

підприємством, Г.Мінцберг (Mintzberg, 1978) [12] - щодо формування стратегії розвитку компанії як кінцевого результату стратегічного аналізу.

Оцінка наукових напрацювань засвідчує наявність ґрунтовної теоретичної бази, пов'язаної з розвитком стратегічного аналізу та фінансового потенціалу підприємства. Водночас невирішеними залишаються ряд методичних питань використання інструментарію стратегічного аналізу до фінансового потенціалу підприємств туристичної сфери, зокрема: неоднозначне трактування сутності та структури фінансового потенціалу туристичних підприємств, різноплановість методичних підходів до його оцінювання, відсутність аналітичної динамічної моделі, орієнтованої на інтегрований розвиток внутрішніх складових потенціалу та врахування впливу факторів середовища. Таким чином, незавершеність формування цілісного уявлення про стратегічний аналіз фінансового потенціалу туристичних підприємств обумовила актуальність та мету дослідження і окреслила його перспективні напрями.

Метою статті є розвиток методичного інструментарію стратегічного аналізу фінансового потенціалу туристичних підприємств на підставі розробки інтегрованої динамічної моделі з врахуванням детермінант прямого та непрямого впливу зовнішнього середовища.

Результати дослідження. Фінансовий потенціал є важливим об'єктом стратегічного аналізу, концептуальні засади дослідження якого доцільно здійснювати на підставі поєднання низки теорій та концепцій, зокрема: 1) ресурсної концепції, яка визначає, що основою формування фінансового потенціалу є стратегічні ресурси, до складу яких доцільно включити фінансові ресурси, знання, інформацію, організаційні процеси; 2) кібернетичного підходу, що ідентифікує фінансовий потенціал як інформаційну систему, яка має елементи входу, виходу, «чорну скриньку»; 3) теорії розвитку, яка визначає зовнішнє середовище фінансового потенціалу як джерело флуктуацій та формує механізм переходу потенціалу до нового стану шляхом застосування нових способів поєднання стратегічних ресурсів; 4) теорії самоорганізації, яка оперує поняттям «порядок» в контексті прагнення фінансового потенціалу до самоорганізації під впливом зовнішнього середовища, що дозволяє застосувати до нього всі ознаки відкритих систем; 5) концепції динамічних здібностей, що надає можливість виокремити в якості складових фінансового потенціалу процеси, вміння, організаційні процедури; 6) системного підходу, який дозволяє структурувати систему фінансового потенціалу, що складається з взаємопов'язаних елементів зовнішнього і внутрішнього контуру. Застосування запропонованих концептуальних засад надало можливість поглибити розуміння сутності фінансового потенціалу підприємства як сукупності фінансових можливостей його розвитку, обумовлених наявністю достатнього обсягу фінансових ресурсів, кадрового й інформаційного забезпечення та ефективної системи управління фінансами, що спрямовані на досягнення стратегічної фінансової позиції підприємства у зовнішньому середовищі.

Визначено, що основними проблемами при формуванні системи фінансового потенціалу підприємства виступають: 1) різнобічність підходів до підстав його структуризації; 2) орієнтація виключно на внутрішню (або зовнішню) підсистему фінансового потенціалу; 3) надання пріоритетного значення об'єктним (або суб'єктним) складовим потенціалу; 4) різноспрямованість підходів до визначення елементів входу (виходу) при застосуванні системного підходу; 5) нівелювання значення зворотнього зв'язку у системі фінансового потенціалу підприємства.

Оцінка визначених проблем дозволила запропонувати дескриптивну модель системи фінансового потенціалу підприємства, яка складається із внутрішнього контуру (ресурсне, кадрове, організаційне та інформаційне забезпечення), зовнішнього контуру (потенціал підприємства), механізму трансформації ресурсів у фінансові результати та інформацію, зворотнього зв'язку, який забезпечує гомеостаз системи з врахуванням впливу факторів середовища прямої та непрямої дії. Врахування впливу факторів зовнішнього контуру при

структуризації фінансового потенціалу пов'язано з необхідністю аналізу сприятливих можливостей, які він надає. Позитивний синергетичний ефект у внутрішньому контурі системи фінансового потенціалу виникає як результат взаємодії ресурсного, інформаційного, кадрового та організаційного забезпечення системи фінансового потенціалу.

Водночас фактори, що обумовлюють виникнення негативного синергетичного ефекту, диференційовані за елементами внутрішнього контуру фінансового потенціалу підприємства, є такими: 1) в розрізі ресурсного забезпечення: недостатній обсяг власних фінансових ресурсів; неможливість залучення додаткових кредитів; незадовільний стан активів; значний обсяг дебіторської заборгованості; низький рівень кредитоспроможності; законодавчі обмеження щодо використання тієї чи іншої форм фінансування; 2) в розрізі організаційного забезпечення: недостатній рівень кваліфікації керівника відділу фінансового менеджменту; неефективність прийнятих управлінських рішень; застарілі методи фінансового управління; неефективність системи фінансового планування, контролінгу; орієнтація на прийняття оперативних, а не стратегічних рішень; низька гнучкість рішень, що приймаються; 3) в розрізі кадрового забезпечення: низька працездатність кадрового потенціалу; порушення трудової дисципліни; низький рівень кваліфікації та компетентностей; втрати робочого часу від конфліктів; 4) в розрізі інформаційного забезпечення: недостовірність, неповнота, неоперативність, низька якість інформації, що міститься у фінансових планах, прогнозах, звітності, внутрішніх документах підприємства. Одержання позитивного синергетичного ефекту функціонування системи фінансового потенціалу підприємства сприятиме його розвитку в умовах динамічного зовнішнього середовища.

Обґрунтовано, що формування фінансового потенціалу туристичних підприємств має тісний взаємозв'язок із впливом факторів зовнішнього середовища, що потребує застосування методології стратегічного аналізу. Декомпозиційна характеристика зовнішнього середовища залежить від наукового підходу, покладеного в основу дослідження. Нами доведена необхідність дослідження зовнішнього середовища з позиції системного підходу, що надало можливість уточнити його трактування як нелінійної, великої, складної, динамічної, відкритої та самоорганізованої системи факторів впливу на суб'єкти господарювання. Такий підхід визначає необхідність виділення його системних властивостей: відкритість, ієрархічність, нелінійність, дисипативність, механізм зворотнього зв'язку, емерджентність, нерівноважність. Наявність ознак ієрархічності та існування механізму зворотнього зв'язку дозволила ідентифікувати зовнішнє середовище прямого та непрямого впливу. В контексті дослідження – це системоутворюючі фактори галузевого середовища, макросередовища і частково глобального (світового) середовища.

Визначено, що доцільним способом аналізу системоутворюючих факторів впливу середовища на підприємство є отримання неформалізованих оцінок експертів та використання матричних методів аналізу інформації. Цей висновок обґрунтований тим, що стратегічний аналіз орієнтований на розв'язання неструктурованих або слабкоструктурованих проблем. Експертні оцінки доцільно використовувати при визначенні складності, динамічності та невизначеності зовнішнього середовища, а також ідентифікації сили впливу окремих факторів макросередовища на туристичне підприємство.

Важливою складовою внутрішнього контуру фінансового потенціалу є ресурсна складова, яку досліджено з позиції ресурсного підходу – напряму стратегічного аналізу діяльності підприємства, в межах якого значна увага приділяється стратегічним ресурсам, що виступають основою забезпечення майбутніх стійких конкурентних переваг у динамічному зовнішньому середовищі. Перевагою застосування ресурсного підходу у стратегічному аналізі є пояснення причин неефективного розвитку підприємств та розробка функціональних стратегій, спрямованих на зростання його фінансового потенціалу.

Методика здійснення стратегічного аналізу ресурсної складової фінансового потенціалу туристичного підприємства повинна включати такі етапи: 1) формування системи локальних показників оцінки ресурсної складової фінансового потенціалу підприємства (в їх

якості нами обрано традиційні показники оцінки фінансового стану підприємства); 2) вибір методу оцінки потенціалу; 3) визначення нормативних значень та розрахунок фактичних значень сформованих локальних показників для туристичного підприємства; 4) розрахунок інтегральних показників оцінки ресурсної складової фінансового потенціалу; 5) ідентифікація рівня ресурсної складової фінансового потенціалу туристичного підприємства шляхом формування граничних (еталонних) діапазонів та визначення рейтингу підприємств.

Обґрунтовано, що туристичні підприємства спроможні розвивати власний фінансовий потенціал лише при наявності висококваліфікованих фахівців, обізнаних з умовами ринку та здатних надавати конкурентоспроможні послуги. В свою чергу, конкурентоспроможність визначається рівнем накопиченого кадрового та організаційного потенціалів. В контексті визначення стратегічних ресурсів знання, здібності, досвід, високоякісний менеджмент виступають стратегічними ресурсами туристичного підприємства, що відповідають умовам унікальності. Критичне ставлення до ресурсної концепції (з позиції статички) обумовило виникнення нового терміну – динамічні здібності, здатності, можливості, які пояснюють зміст стратегічних ресурсів у межах динамічної (процесної) концепції.

Застосування концепції динамічних здібностей дозволило розробити науково-методичний підхід до стратегічного аналізу кадрового та організаційного забезпечення фінансового потенціалу туристичного підприємства, який полягає у формуванні переліку критеріїв аналізу зазначених складових фінансового потенціалу підприємства; розрахунок інтегральних показників із застосуванням методики бальної оцінки; ідентифікації рівня кадрової та організаційної складової фінансового потенціалу туристичного підприємства шляхом формування граничних діапазонів й визначення рейтингу підприємств, що аналізуються. Водночас склад інформаційного потенціалу як частини фінансового слід досліджувати в розрізі видів інформації, що його формують (оперативна, тактична та стратегічна інформація).

Таким чином, в контексті сформованої структури фінансового потенціалу розроблено методику стратегічного аналізу його внутрішнього контуру для туристичних підприємств великого бізнесу на підставі застосування адитивної факторної моделі з використанням інтегральної зваженої оцінки, що базується на комплексному поєднанні методів детермінованого аналізу (щодо ресурсного забезпечення потенціалу), неформалізованих методів (щодо кадрового, організаційного та інформаційного забезпечення потенціалу) та методі «суми місць» (щодо інтерпретації рейтингової оцінки фінансового потенціалу) (формула 1).

$$R_{\text{вфп}} = \sum_{i=1}^n (0,2R_{i1j} + 0,3R_{i2j} + 0,3R_{i3j} + 0,2R_{i4j}) \quad (1),$$

$$j = 1, m$$

де $R_{\text{вфп}}$ – рейтингова оцінка внутрішнього контуру фінансового потенціалу туристичного підприємства; R_{i1j} – величина j -ої інформаційної складової фінансового потенціалу у i -му році; R_{i2j} – величина j -ої ресурсної складової фінансового потенціалу у i -му році; R_{i3j} – величина j -ої кадрової складової фінансового потенціалу у i -му році; R_{i4j} – величина j -ої організаційної складової фінансового потенціалу у i -му році.

Обґрунтування коефіцієнтів вагомості зазначених здійснено шляхом використання методу Делфі. Визначено, що необхідність врахування детермінант прямого та непрямого впливу середовища на фінансовий потенціал підприємства обумовила розробку методики здійснення стратегічного аналізу фінансового потенціалу туристичного підприємства, що формалізовано за допомогою інтегрованої динамічної моделі, яка побудована на основі визначення середньої геометричної (формула 2).

$$R_{\text{фп}} = \sqrt[3]{R_{\text{спд}} \times R_{\text{снд}} \times (0,2R_i + 0,3R_p + 0,3R_k + 0,2R_o)} \quad (2),$$

де $R_{спд}$ – рейтингова оцінка впливу середовища прямої дії на туристичне підприємство; $R_{снд}$ – рейтингова оцінка впливу середовища непрямой дії на туристичне підприємство; R_i – величина інформаційної складової фінансового потенціалу; R_p – величина ресурсної складової фінансового потенціалу; R_k – величина кадрової складової фінансового потенціалу; R_o – величина організаційної складової фінансового потенціалу.

Сформовану рейтингову оцінку туристичних підприємств за інтегральним динамічним показником фінансового потенціалу в розрізі підприємств малого та середнього й великого бізнесу представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Формування рейтингу туристичних підприємств
за інтегральним динамічним показником фінансового потенціалу

№ з/п	Назва туристичного підприємства	$R_{спд}$	$R_{вфп}$	$R_{снд}$	$R_{фп}$	Рейтинг підприємства
Туристичні підприємства малого та середнього бізнесу						
1	ПП «Датур»	3	3	2	2,62	2
2	ПП «Світ курортів»	2	8	7	4,82	4
3	ТзОВ «Веді Тургруп-Україна»	1	2	1	1,26	1
4	Море туров	8	5	10	7,37	9
5	ПП «Казковий тур»	7	6	4	5,52	6
6	ТОВ ТК «ПЗН»	4	7	8	6,07	7
7	SWEET TRAVEL	10	4	9	7,11	8
8	ПП «Світ –Тур-Житомир»	6	1	5	3,11	3
9	ПП «Автотур»	5	9	3	5,13	5
10	ПП ТА «СМАЙЛ»	9	10	6	8,14	10
Туристичні підприємства великого бізнесу						
1	Волиньтурист	1	1	2	1,26	1
2	Полтаватурист	4	3	1	2,29	3
3	Львівтурист	5	5	4	4,64	5
4	Закарпаттятурист	3	4	5	3,91	4
5	Рівнетурист	2	2	3	2,62	2

Джерело: розраховано авторами на підставі запропонованої вище інтегрованої динамічної моделі

Ідентифікацію рівня фінансового потенціалу за розрахованим інтегральним значенням та запропоновані інтервальні межі його зміни представлено в табл. 2.

Використання запропонованого методичного підходу дозволить отримати кількісну оцінку впливу зовнішнього середовища прямої та непрямой дії на фінансовий потенціал підприємства і сприятиме прийняттю виважених стратегічних рішень керівництвом підприємства. Перспективи подальших досліджень необхідно проводити в напрямку застосування методу GAP-аналізу для ідентифікації та декомпозиції внутрішніх стратегічних розривів за складовими елементами фінансового потенціалу [13], що надасть можливість сформувати дієві управлінські стратегічні ініціативи щодо подолання розривів і забезпечити реалізацію стратегічних цілей підприємства.

Ідентифікація рівня фінансового потенціалу за розрахованим інтегральним значенням та запропоновані інтервальні межі його зміни

Рівень	Значення інтегрального показника фінансового потенціалу		Рівень фінансового потенціалу та необхідність проведення стратегічного аналізу його складових
	для акціонерних товариств	для підприємств малого та середнього бізнесу	
1	2	3	4
1	0-1	0-2,0	Рівень реалізації фінансового потенціалу є високим, що означає максимальне використання ресурсних, кадрових, організаційних та інформаційних можливостей і динамічних здібностей на підприємстві
2	1,1-2	2,1-4,0	Рівень фінансового потенціалу є значним, однак необхідно сконцентруватись на створенні умов для більш повної реалізації однієї-двох складових фінансового потенціалу
3	2,1-3,0	4,1-6,0	Рівень фінансового потенціалу є задовільним, однак є необхідність постійного моніторингу та вибіркового аналізу прихованих можливостей реалізації всіх складових фінансового потенціалу
3	2,1-3,0	4,1-6,0	Рівень фінансового потенціалу є задовільним, однак є необхідність постійного моніторингу та вибіркового аналізу прихованих можливостей реалізації всіх складових фінансового потенціалу
4	3,1-4,0	6,1-8,0	Фінансовий потенціал підприємства використовується недостатньо, що потребує глибокого стратегічного аналізу його складових
5	4,1-5,0	8,1-10	Рівень фінансового потенціалу є низьким, що потребує невідкладного застосування стратегічного аналізу для формування нової фінансової політики розвитку підприємства

Джерело: запропоновано авторами

Висновки. Визначено концептуальні засади дослідження фінансового потенціалу підприємства на підставі поєднання низки теорій та концепцій: ресурсної концепції; кібернетичного підходу; теорії розвитку; теорії самоорганізації; системного підходу. Застосування запропонованих концептуальних засад надало можливість поглибити розуміння структури фінансового потенціалу підприємства, яка складається із внутрішнього та зовнішнього контурів, механізму трансформації ресурсів у фінансові результати та інформацію, зворотнього зв'язку, який забезпечує гомеостаз системи з врахуванням впливу детермінант середовища прямої та непрямої дії. В контексті сформованої структури фінансового потенціалу розроблено методіку стратегічного аналізу, що формалізовано у вигляді інтегрованої динамічної моделі, яка побудована на основі визначення середньої геометричної, враховує рейтингові оцінки впливу середовища прямої дії та непрямої дії на туристичне підприємство й рейтингову оцінку його внутрішнього фінансового потенціалу.

Перспективи подальших досліджень необхідно проводити в напрямку застосування методу GAP-аналізу для ідентифікації та декомпозиції внутрішніх стратегічних розривів за складовими елементами фінансового потенціалу.

Література

1. Туристична діяльність в Україні у 2015, 2016, 2017 рр. : статистичний бюлетень [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.
2. Богатая И. Н. Стратегический учет и аудит: теория и практика [Электронный ресурс] // Фундаментальные исследования : научный журнал. — 2007. — № 4. — Режим доступу : www.rae.ru.

3. Бруханський Р. Ф. Облік і аналіз у системі стратегічного менеджменту аграрного підприємництва : монографія / Р. Ф. Бруханський. — Тернопіль : ТНЕУ, 2014. — 384 с.
4. Жилінська Л. О. Основні підходи до оцінки економічного потенціалу підприємства / Л. О. Жилінська // Економічний часопис-XXI. — 2012. — № 9—10. — С. 53—56.
5. Лазаришина І. Д. Економічний аналіз в Україні: історія, методологія, практика : монографія / І. Д. Лазаришина. — Рівне : НУВГП, 2005. — 369 с.
6. Парасій-Вергуненко І. М. Стратегічний аналіз у банках: теорія, методологія, практика : монографія / І. М. Парасій-Вергуненко. — Київ : КНЕУ, 2007. — 360 с.
7. Ансофф І. Стратегическое управление : пер. с англ. / И. Ансофф. — Москва : Прогресс, 1989.
8. Bromwich M. The case for strategic management accounting: the role of accounting information for strategy in competitive markets / M. Bromwich // *Accounting Organization and Society*. — 1990. — № 1. — P. 27—46.
9. Grant R. Towards a knowledge-based theory of the firm / R. Grant // *Strategic management Journal*. — 1996. — Is. 17.
10. Collis D. J. Competing on Resources [Electronic resource] / D. J. Collis, C. A. Montgomery // *Harward Business Review*. — 2008. — July — August. — Available at : <https://hbr.org/2008/07/competing-on-resources>.
11. Sanches R. Knowledge Management and Organizational Competence / R. Sanches. — Oxford : Oxford University Press, 2001.
12. Mintzberg H. Patterns of Strateegy Formulation / H. Mintzberg // *Management Science*. — 1978. — № 24. — P. 934—948.
13. Саух І. В. GAP-аналіз як методика формування стратегії розвитку фінансового потенціалу туристичного підприємства / І. В. Саух // *Економічний часопис-XXI*. — 2016. — № 162 (11—12). — С. 79—83.

Стаття рекомендована до друку 24.05.2019

© Самородов Б. В., Саух І. В.,
Виговська Н. Г.

References

1. *Turystychna diialnist v Ukraini u 2015, 2016, 2017 rr. [Tourist activity in Ukraine in 2015, 2016, 2017]* (n. d.). Retrieved from <http://ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
2. Bogataya, I. N. (2007) *Strategicheskij uchet i audit: teoriya i praktika [Strategic accounting and audit: theory and practice]*. *Fundamental'nye issledovaniya — Fundamental Research*, 4. Retrieved from vuv.rae.ru [in Russian].
3. Brukhanskiy, R. F. (2014). *Oblik i analiz u systemi strateichnoho menedzhmentu ahrarnoho pidpriemnytstva [Accounting and analysis in the system of strategic management of agrarian entrepreneurship]*. Ternopil: TNEU [in Ukrainian].
4. Zhylinska, L. O. (2005). *Osnovni pidkhody do otsinky ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva [The main approaches to assessing the economic potential of the enterprise]*. *Ekonomichniy chasopys-XXI — Economic Annals-XXI*, 9—10, 53—56 [in Ukrainian].
5. Lazaryshyna, I. D. (2005). *Ekonomichniy analiz v Ukraini: istoriia, metodolohiia, praktyka [Economic analysis in Ukraine: history, methodology, practice]*. Rivne: NUVGP [in Ukrainian].
6. Parasii-Verhunencko, I. M. (2007). *Strateichnyi analiz u bankakh: teoriia, metodolohiia, praktyka [Strategic Analysis in Banks: Theory, Methodology, Practice]*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
7. Ansoff, I. (1989). *Strategicheskoe upravlenie [Strategic Management]*. Moscow: Progress [in Russian].
8. Bromvich, M. (1990). The case for strategic management accounting: the role of accounting information for strategy in competitive markets. *Accounting Organization and Society*, 1, 27—46.
9. Grant, R. (1996). Towards a knowledge-based theory of the firm. *Strategits management Journal*, 17.
10. Collis D. J., & Montgomery, C. A. (2008, July — August). *Competing on Resources*. *Harward Business Review*. Retrieved from <https://hbr.org/2008/07/competing-on-resources>.
11. Sanches, R. (2001). *Knowledge Management and Organizational Competence*. Oxford: Oxford University Press.
12. Mintzberg, N. (1978). Patterns of Strateegy Formulation. *Management Science*, 24, 934—948.
13. Saukh, I. V. (2016). GAP-analiz yak metodyka formuvannia stratehii rozvytku finansovoho potentsialu turystychnoho pidpriemstva [GAP-analysis as a methodology for developing a strategy for financial potential of a tourist enterprise]. *Ekonomichniy chasopys-XXI — Economic Annals-XXI*, 162 (11—12), 79—83 [in Ukrainian].

The article is recommended for printing 24.05.2019

© Samorodov B.V., Saukh I.V.,
Vyhovska N. G.